

YANGI O‘ZBEKISTONDA XALQCHIL VA INSONPARVAR DAVLAT QURISHNING IJTIMOIY-SIYOSIY AHAMIYATI

Yuldasheva Aloxon

FJSTI, Ijtimoiy fanlar kafedrası o‘qituvchisi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15612838>

***Annotatsiya.** Bugungi kunda Yangi O‘zbekistonda xalqchil va insonparvar davlat qurish jarayonining ijtimoiy-siyosiy ahamiyatini, davlat siyosatining inson huquqlari, demokratik tamoyillar va qonun ustuvorligiga asoslangan yangi bosqichini o‘rganishga bag‘ishlangan.*

Bugungi kunda mamlakatda olib borilayotgan siyosiy va huquqiy islohotlar, yoshlar siyosati, ijtimoiy barqarorlik va davlat boshqaruvining samaradorligi masalalari tahlil qilinadi.

Tadqiqotlar Yangi O‘zbekistonning demokratik, adolatli va insonparvar jamiyat barpo etish yo‘lida yuzaga kelayotgan ijtimoiy-siyosiy muammolar va ularni hal qilish strategiyalarini yoritadi.

***Kalit so‘zlar:** Xalqchil davlat, Insonparvarlik, Ijtimoiy barqarorlik, Demokratiya, Qonun ustuvorligi, Huquqiy davlat.*

Kirish

Yangi O‘zbekiston – bu xalq va davlat manfaatlarining uyg‘unligiga asoslangan, demokratik tamoyillarga tayanadigan yangi taraqqiyot bosqichi hisoblanadi. Prezident Shavkat Mirziyoyev rahbarligida boshlangan bu davrda islohotlar tizimli, puxta rejalashtirilgan va xalq manfaatini ko‘zlagan holatda olib borilmoqda. Yangi O‘zbekiston konsepsiyasi nafaqat siyosiy va iqtisodiy yangilanish, balki inson qadri va ijtimoiy adolatning ustuvorligini ham anglatadi. Bu g‘oya milliy qadriyatlar va zamonaviy global tendensiyalarni uyg‘unlashtirib, suveren, kuchli fuqarolik jamiyatini qaror toptirishga xizmat qiladi. Xalqchil davlat deganda, barcha qarorlar fuqarolar manfaatidan kelib chiqib, ularning ehtiyojlari va talablariga tayangan holda qabul qilinadigan boshqaruv tizimi tushuniladi. Bunday davlatda ijtimoiy tenglik, imkoniyatlar barobarligi va ochiq muloqot ustuvor ahamiyat kasb etadi. Yangi O‘zbekistonda “xalq davlat uchun emas, davlat xalq uchun xizmat qiladi” degan tamoyil asosiy boshqaruv mezoniga aylangan.

Har bir fuqaroga e‘tiborli munosabat, arzon va sifatli davlat xizmatlari, aholining real ehtiyojlarini o‘rganish – bular xalqchil boshqaruvning amaliy ifodasidir.

Insonparvarlik davlatning yurak markazida inson turganini anglatadi. Yangi O‘zbekiston siyosiy tizimi fuqarolarning asosiy huquq va erkinliklarini ta‘minlashga qaratilgan. So‘z erkinligi, diniy erkinlik, mulk huquqi, ta‘lim va sog‘liqni saqlashdan foydalanish huquqlari davlat

siyosatining ajralmas qismiga aylangan. Konstitutsiyaviy islohotlar orqali har bir fuqaroning daxlsizligi, sha'ni va qadr-qimmatini huquqiy jihatdan kafolatlanmoqda. Bu insonparvarlik siyosati nafaqat hujjatlarda, balki real hayotda ham o'z ifodasini topmoqda. Yangi O'zbekiston sharoitida davlat boshqaruvi jarayonlari tobora oshkora va jamoatchilik uchun ochiq bo'lib bormoqda.

Qarorlar qabul qilishda fuqarolar, NNTlar, OAV va boshqa fuqarolik jamiyati institutlari faol ishtirok etmoqda. "Elektron hukumat", "Ochiq byudjet", "Xalq bilan muloqot" kabi mexanizmlar bu ochiqlikning amaliy ifodasi sifatida xizmat qilmoqda. Bu esa fuqarolarning davlatga bo'lgan ishonchini oshirish, korrupsiyaga qarshi kurashish va ijtimoiy masalalarni hal etishda muhim omil bo'lmoqda.

Ijtimoiy adolat – Yangi O'zbekiston taraqqiyotining asosiy mezonlaridan biridir. Har bir fuqaroning imkoniyatdan foydalanishi, adolatli baholanishi va himoya topishi bu tamoyilning amaliy ko'rinishidir. Aholining ijtimoiy himoyaga muhtoj qatlamlari uchun subsidiya, nafaqa va turar joy dasturlari amalga oshirilmoqda. Yoshlar, ayollar, nogironlar uchun imtiyozlar kengaytirilgan. Shuningdek, qonun oldida tenglik, ta'lim va sog'liqni saqlashga teng kirish imkoniyati ham ijtimoiy adolatning ustuvor yo'nalishidir. Yangi O'zbekiston davrida amalga oshirilayotgan iqtisodiy islohotlar mamlakatning barqaror rivojlanishini ta'minlashda muhim o'rin tutadi. Iqtisodiy siyosatning markazida inson manfaatlarini ustuvor qo'yish, kambag'allikni qisqartirish, tadbirkorlikni rag'batlantirish va investitsiya muhitini yaxshilash maqsadlari turibdi.

Bozor mexanizmlarini liberallashtirish bilan birga, ijtimoiy himoya tizimi ham kuchaytirilmoqda. Aholining zaif qatlamlarini moddiy qo'llab-quvvatlash, bandlikni ta'minlash orqali ijtimoiy barqarorlik mustahkamlanmoqda. Davlat iqtisodiy o'sishni faqat raqamlar orqali emas, balki inson farovonligi orqali baholash tamoyilini ilgari surmoqda. Bu esa, iqtisodiy islohotlarning xalqchil mazmun kasb etishiga xizmat qiladi.

Yangi O'zbekiston tashqi siyosatida ham insonparvarlik va xalqparvarlik yondashuvi yaqqol namoyon bo'lmoqda. Mamlakat xalqaro maydonda ochiqlik, tinchliksevarlik, o'zaro manfaatli hamkorlik va mintaqaviy barqarorlikka asoslangan siyosat yuritmoqda. Xalqaro tashkilotlar bilan aloqalar mustahkamlanib, global muammolarga – iqlim o'zgarishi, oziq-ovqat xavfsizligi, inson huquqlari kabi dolzarb masalalarda faol pozitsiya egallanmoqda. Tashqi siyosatda O'zbekistonning milliy manfaatlari bilan bir qatorda, xalqaro hamjamiyatning barqaror taraqqiyotiga hissa qo'shish maqsadi ko'zlanadi. Ayniqsa, Markaziy Osiyo davlatlari o'rtasidagi hamkorlikka yangi ruh baxsh etilib, mintaqada do'stlik va qo'shnihilik tamoyillari mustahkamlanmoqda.

Yangi O'zbekistonda yoshlarga bo'lgan e'tibor davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biridir. Yoshlar – jamiyatning eng faol, salohiyatli va kelajakka yo'naltirilgan qatlami sifatida qaralmoqda. "Yoshlar daftari", "Yoshlar akademiyasi", "Yangi O'zbekiston universiteti" kabi tashabbuslar orqali ularning ta'lim olish, ish bilan ta'minlanish va ijtimoiy faolligi oshirilmoqda.

Yoshlarning tashabbuslari davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanib, ularga startaplar, grantlar va imtiyozli kreditlar ajratilmoqda. Shuningdek, siyosiy jarayonlarda ishtiroki, yoshlar parlamentlari va kengashlari orqali rag'batlantirilmoqda. Bu yondashuv inson kapitalining yuksalishiga xizmat qilib, insonparvar davlat qurish konsepsiyasining amaliy ifodasidir. Yangi O'zbekistonning poydevorida huquqiy davlat tamoyili mustahkam joy olgan. Har qanday insonparvar siyosatni amalga oshirishda qonun ustuvorligi asosiy kafolat sanaladi. Yangi O'zbekistonda xalqchil va insonparvar davlat qurish konsepsiyasi nafaqat siyosiy shior, balki chuqur mazmunga ega islohotlar tizimiga aylandi. Inson manfaatini ustuvor qo'yish, ijtimoiy adolat, teng imkoniyatlar, qonun ustuvorligi, ochiqlik va fuqarolik faolligi ushbu modelning asosiy tayanchlaridir. Bunday davlatda har bir fuqaroning manfaatlari inobatga olinadi, ularning farovonligi va huquqlari himoyalaniadi. Bu esa, jamiyatda ishonch, ijtimoiy barqarorlik va birdamlikni ta'minlaydi. Istiqbolda ushbu tamoyillarning izchil amalga oshirilishi orqali O'zbekiston demokratiya, taraqqiyot va inson qadriyatlarini ustuvor qo'ygan davlatlar qatorida mustahkam o'rin egallaydi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, Yangi O'zbekiston g'oyasi asosida shakllanayotgan xalqchil va insonparvar davlat modeli mamlakatning siyosiy, huquqiy hamda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida tub burilish yasamoqda. Bu yondashuvda inson manfaatlari, adolat, tenglik va ochiqlik tamoyillari asosiy mezon sifatida qaralmoqda. Fuqarolarning huquq va erkinliklarini ta'minlash, ularning davlat boshqaruvida faol ishtirokini rag'batlantirish, davlat xizmatlarini soddalashtirish orqali jamiyatda ishonch muhitini shakllantirish yo'lida muhim qadamlar qo'yilmoqda.

Shu bilan birga, ijtimoiy himoya, ta'lim, sog'liqni saqlash va iqtisodiy sohalarida olib borilayotgan chuqur islohotlar Yangi O'zbekistonni barqaror, ochiq va demokratik davlat sifatida mustahkamlab borayotganining yaqqol dalilidir. Bu esa uzoq muddatli ijtimoiy-siyosiy barqarorlikning kafolati bo'lib xizmat qiladi.

O‘zbekistondagi islohotlar tahlili. – Toshkent: Huquq, 2023.

o

4. Toshqulov, I. (2022). Yangi O‘zbekistonda inson huquqlari va davlat siyosati: ijtimoiy-siyosiy tahlil. “Huquq va jamiyat” jurnal, 4(56), 45-53.
5. Karimova, S. (2023). Xalqchil davlat qurish konsepsiyasining zamonaviy bosqichlari. “O‘zbekiston siyosati va huquqi” jurnal, 2(19), 67-74.
6. Ergashev, A. (2021). Insonparvar davlat modelining O‘zbekistondagi ahamiyati va Btiqbollari. “Ijtimoiy fanlar” jurnal, 1(12), 30-38.
7. Rashidov, M. (2023). Yoshlar siyosati va ijtimoiy barqarorlik: yangi yondashuvlar. “Jamiyat va taraqqiyot” jurnal, 3(28), 12-21.

v

l

a

t

v

a

j

a

m

i

y

a

t

b

o

s

h

q

a

r

u

v

i

z

a

m

o